

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

27 ביולי 2020

1350

ו' באב התש"ף

עמוד

הצעת חוק התכנית לסייע כלכלי (נגיף הקורונה החדש – מענק חד-פעמי) (הוראת שעה).

התש"ף-2020.....624

הצעת חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש – מענק חד-פעמי) (הוראת שעה), התש"ף-2020

הגדרות

1. בחוק זה –

"בני זוג" – כהגדרתם בחוק הבטחת הכנסה;

"גמלת הבטחת הכנסה" – כל אחד מאלה:

(1) גמלה כהגדרתה בחוק הבטחת הכנסה;

(2) תוספת לגמלה, לפי סעיף 9 להסכם בדבר גמלאות אזרח ותיק ושאיירים מיוחדים¹;

(3) תשלום חודשי לפי חוק המזונות;

"גמלת נכה נזקק" – אחת מאלה:

(1) קצבה חודשית המשתלמת לפי סעיפים 200, 201 או 251 לחוק הביטוח הלאומי;

(2) תגמול לפי הכנסה המשתלם לפי סעיף 1ג4 לחוק נכי רדיפות הנאצים, או תגמול מוגדל לפי הכנסה המשתלם לפי סעיף 4א לחוק האמור;

(3) תגמול לפי הכנסה המשתלם לפי סעיף 7ד לחוק נכי המלחמה בנאצים, או תגמול מוגדל לפי הכנסה המשתלם לפי סעיף 1ג4 לחוק האמור;

(4) תגמול המשתלם לפי סעיפים 11א(א)2 או (3) לחוק נכי רדיפות הנאצים, או תגמול המשתלם לפי סעיפים 13א(ב) או (ב1) לחוק נכי המלחמה בנאצים;

(5) תגמול המשתלם לנכה או לנכה נפגע פעולת איבה לפי סעיפים 6, 7 או 7ד לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב]²; או תגמול לפי סעיף 4 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970³, המשתלם בשל החלת סעיפים 6, 7 ו-7ד האמורים בלבד; וכן תשלום לפי הוראות אגף שיקום נכים מס' 85.01 ו-85.02 של אגף שיקום נכים במשרד הביטחון לנכים שנקבע לגביהם כי איבדו את כושר עבודתם עקב הנכות וכי הם מחוסרי הכנסה;

ד ב ר י ה ס ב ר

כמפורט בהמשך, תוספת למענק. בגמלת הבטחת הכנסה הוחלט לכלול גם תשלום חודשי לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972, ונוסף על כך תוספת גמלה לעולים התלויים בעזרת הזולת הניתנת לאחר מבחן הכנסה. בגמלת הסייעוד נכללת גם גמלה למי שבחר בקצבה לשירותים מיוחדים מכוח סעיף 228א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), חלף גמלת סיעוד, ונוסף על כך לעולים המשתלמת להם גמלה מיוחדת לעולה התלוי בעזרת הזולת. כמו כן, הוגדרה קצבת נכה נזקק, כך שתכלול קצבאות הניתנות לבעלי הכנסה נמוכה דוגמת נכים כלליים, המקבלים קצבה לאחר עמידה במבחן הכנסה, נכים נזקקים נוספים דוגמת נכי צה"ל ונכי נפגעי פעולות איבה המקבלים תגמולים בשל נזקקותם,

כללי ביום כ"ג בתמוז התש"ף (15 ביולי 2020) הציגו ראש הממשלה ושר האוצר תכנית נוספת, ובמסגרתה יחולקו מענקים חד-פעמיים לאזרחי מדינת ישראל. התכנית שהוצגה מטרתה לעודד את הצריכה ואת התעסוקה ולהניע את גלגלי הכלכלה הישראלית. ביום כ"ז בתמוז התש"ף (19 ביולי 2020) התקבלה החלטת ממשלה ולפיה הוטל על ראש הממשלה, ראש הממשלה החליפי, שר האוצר ושר הכלכלה והתעשייה, לגבש את מודל הקצאת המענקים החד-פעמיים לשם תמיכה כלכלית נוספת בהיקף של כ-6 מיליארד שקלים חדשים. בהתאם, גובש מודל המענקים המפורט להלן.

סעיף 1 מוצע להגדיר מונחים שבהם נעשה שימוש בחוק זה. בהגדרות מפורטות גם הקצבאות שיקנו,

¹ ר"פ התשמ"ט, עמ' 1778; התשנ"ט, עמ' 1659.

² ס"ח התשי"ט, עמ' 276; התשע"ו, עמ' 238.

³ ס"ח התש"ל, עמ' 126; התשע"ט, עמ' 76.

- (6) גמלת נכות לעולה המשתלמת לפי הסכם בדבר מתן גמלאות מיוחדות לעולים התלויים בעזרת הזולת⁴;
- (7) גמול לפי הכנסה שאסיר ציון זכאי לו לפי סעיף 11 לחוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, התשנ"ב-1992⁵;
- "גמלת סיעוד" – גמלה חודשית לפי סעיף 224 לחוק הביטוח הלאומי או גמלה למי שבחר בקצבה לשירותים מיוחדים מכוח סעיף 228(א) לחוק הביטוח הלאומי חלק גמלת הסיעוד, או גמלת סיעוד לעולה המשתלמת לפי הסכם בדבר מתן גמלאות מיוחדות לעולים התלויים בעזרת הזולת;
- "חוק הביטוח הלאומי" – חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995⁶;
- "חוק הבטחת הכנסה" – חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980⁷;
- "חוק המזונות" – חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972⁸;
- "חוק נכי המלחמה בנאצים" – חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ד-1954⁹;
- "חוק נכי רדיפות הנאצים" – חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957¹⁰;
- "המוסד" – המוסד לביטוח לאומי;
- "עולה" – מי שנמצא בישראל פחות משנים עשר חודשים בתכוף לפני יום ט' בתמוז התש"ף (1 ביולי 2020), והעומד באחת מפסקאות (א) עד (ד) לתקנה 5(4) לתקנות הבטחת הכנסה, התשמ"ב-1982¹¹;
- "עולה נוקק" – עולה שמשרד העלייה והקליטה נותן לו סיוע חלק הבטחת הכנסה;
- "קצבת ילדים" – אחת מאלה:
- (1) קצבת ילדים לפי סימן ב' לפרק ד' לחוק הביטוח הלאומי;
- (2) קצבה המשתלמת לפי סעיף 3 להסכם בדבר תשלום קצבה לילד עולה¹²;
- "תושב חוזר" – מי שטרם חלפו 3 חודשים מהיום שבו משרד העלייה והקליטה הנפיק לו תעודה המעידה כי הוא תושב חוזר;
- "תושב חוזר נוקק" – תושב חוזר שמשרד העלייה והקליטה נותן לו סיוע חלק הבטחת הכנסה;
- "תושב ישראל" – כמשמעותו לעניין חוק הביטוח הלאומי ובכלל זה תושב חוזר.

ד ב ר י ה ס ב ר

הוחלט להיצמד לפרשנות המוסד לביטוח לאומי (להלן – המוסד) למונח זה לעניין חוק הביטוח הלאומי, ונוסף על כך לכלול גם תושבים חוזרים כהגדרתם בחוק זה.

ניצולי שואה ואלמנות ניצולי שואה נוקקים, עולים נכים נוקקים ואסירי ציון נוקקים המקבלים גמול המותנה במבחן הכנסה. לעניין הגדרת תושב ישראל שיקבל את המענק,

⁴ ר"פ התשנ"ג, עמ' 1356.

⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 205; התשע"ז, עמ' 427.

⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התש"ף, עמ' 210.

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התש"ף, עמ' 212.

⁸ ס"ח התשל"ב, עמ' 87; התשע"ב, עמ' 162.

⁹ ס"ח התשי"ד, עמ' 76; התשע"ז, עמ' 426.

¹⁰ ס"ח התשי"ז, עמ' 163; התשע"ו, עמ' 710.

¹¹ ק"ת התשמ"ב, עמ' 590; התש"ף, עמ' 1703.

¹² ר"פ התשנ"ב, עמ' 299.

2. זכאות למענק חריפעי בעד ילד
- (א) מי שמשתלמת בעדו קצבת ילדים לפי פרק ד' לחוק הביטוח הלאומי בעד חודש יולי 2020 והוא הילד הראשון, השני או השלישי במניין ילדיו של ההורה שלחשבונו משתלמת קצבת הילדים כאמור – ישתלם בעדו מענק חריפעי בסכום של 500 שקלים חדשים.
- (ב) על מענק לפי סעיף זה יחול פרק ד' בחוק הביטוח הלאומי, בשינויים המחוייבים, והוא ייחשב, לענין כל דין, כקצבת ילדים.
- (ג) מענק לפי סעיף זה ישולם באמצעות חשבון הבנק שאליו משתלמת קצבת הילדים בעד אותו ילד.
3. זכאות למענק חריפעי לתושב
- תושב ישראל, שלפני יום ט' בתמוז התש"ף (1 ביולי 2020) מלאו לו 18 שנים, או נער או נערה נשואים, זכאים למענק חריפעי בסכום של 750 שקלים חדשים, ובלבד שלא משתלם בעדם מענק לפי סעיף 2(א).
4. תוספת למענק
- (א) תושב ישראל, שמשתלמת לו בעד חודש יולי 2020, גמלה או תשלום המפורטים להלן, זכאי לתוספת למענק האמור בסעיף 3 בסכום של 750 שקלים חדשים:
- (1) גמלת סיעוד;
 - (2) גמלת נכה נזק;
 - (3) גמלת הבטחת הכנסה;
 - (4) תשלום לתושב חוזר נזק;
 - (5) תשלום לעולה נזק.
- (ב) לא תשולם יותר מתוספת אחת.
- (ג) בני זוג הזכאים שניהם לתוספת למענק לפי אחת מפסקאות (3) עד (5) בסעיף קטן (א), תשולם להם תוספת אחת למענק בלבד.
5. על אף האמור בסעיפים 3 ו-4, יחיד כמפורט בפסקאות (1) או (2) להלן, לא זכאי למענק ולתוספת למענק כאמור בסעיפים האמורים:
- שלילת זכאות למענק ולתוספת למענק

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 2** מוצע לשלם מענק בסכום של 500 שקלים חדשים בעד הילד הראשון, השני והשלישי במניין ילדיו של הורה. המענק ישתלם למי שמועברת אליו קצבת הילדים בעד אותו הילד, לחשבון הבנק שאליו משתלמת קצבת הילדים.
- סעיף 3** מוצע להעניק לכל תושב ישראל כהגדרתו בחוק זה, שמלאו לו 18 שנים לפניו או ביום ט' בתמוז התש"ף (1 ביולי 2020), מענק חריפעי בסכום של 750 שקלים חדשים. כדי למנוע כפילות במתן מענק לתושב שמלאו לו 18 שנים בין יום כ"ג בסיוון התש"ף (15 ביוני 2020) לבין יום ט' בתמוז התש"ף (1 ביולי 2020) (שכן הורה שלו קיבל בעדו קצבת ילדים). אותם תושבים לא יקבלו מענק לתושב אלא אחד ההורים יקבל רק מענק חריפעי בעד ילד. לענין נער או נערה נשואים, מי שנישא אינו מוגדר ילד לפי סעיף 1 בחוק הביטוח הלאומי ולכן גם לא משתלמת בעדו קצבת ילדים, אף אם הוא עדיין קטין. משכך, מוצע לשלם לנער או נערה שנישאו כאמור את המענק בשיעור המשולם לפי חוק זה לבגיר, בסך 750 שקלים חדשים.
- סעיף 4** מוצע להעניק תוספת למענק של 750 שקלים חדשים נוספים, לאוכלוסיות של מקבלי גמלת סיעוד כהגדרתה בסעיף 1, מקבלי קצבת נכה נזק כהגדרתה בסעיף 1, מקבלי גמלת הבטחת הכנסה כהגדרתה בסעיף 1, ותשלום שנותן המשרד לקליטת עלייה לעולה נזק בחצי השנה השנייה להגעתו לישראל ולתושב חוזר נזק. יצוין כי התוספות ניתנות, שלא כמו במענק הבסיסי המבוסס על עקרון האוניברסליות של תשלום לכל תושב, למי שנדרש לעמוד במבחן הכנסות לצורך קבלת הקצבות האמורות ולא בהתבסס על היותו של אדם בעל לקות או נכות בלבד. כלומר, התוספת מיוחדת לאוכלוסיות שנכון להעניק להן סיוע כלכלי נוסף. בכך, נמצא איוון בין הרצון לשלם מענק לכלל התושבים לשם הנעת הכלכלה, לבין הרצון להעניק סיוע כלכלי גדול יותר לזקוקים לכך.
- סעיף 5** מוצע כי לא ישתלמו מענק ותוספת למענק, למעט מענק בעד ילד, ליחיד שחייב במס נוסף בשיעור של 3% על הכנסתו החייבת כאמור בסעיף 121ב לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) [להלן – פקודת מס הכנסה]

(1) יחיד שבשנת המס 2018 היה חייב במס נוסף בהתאם לסעיף 121ב לפקודת מס הכנסה¹³ (להלן בסעיף זה – הפקודה);

(2) יחיד שבשנת המס 2018 היה חייב בהגשת דוח לפי סעיף 131 לפקודה, אך לא הגישו לפי אותו סעיף עד מועד הגשת הבקשה לפי סעיף 6.

6. (א) המוסד ישלם את המענקים החד-פעמיים לפי סעיפים 2 עד 4 מבלי שתוגש בקשה, וזאת אם יש בידי המוסד מידע מספק, כאמור בפסקאות (1) עד (6) כמפורט להלן; לא היה בידי המוסד מידע כאמור, ישולם המענק או התוספת לאחר שתוגש בקשה לקבלתו, שתכלול את כל הפרטים שלהלן לגבי מגיש הבקשה:

(1) שם פרטי ושם משפחה;

(2) מספר זהות ותאריך הנפקת תעודת הזהות;

(3) תאריך לידה;

(4) מספר טלפון;

(5) כתובת מגורים, וכתובת הדואר האלקטרוני אם ישנה;

(6) פרטי חשבון בנק.

(ב) בקשה למענק או לתוספת כאמור בסעיף קטן (א) תוגש באופן מקוון באמצעות אתר האינטרנט של המוסד או באופן ידני אם הדבר מתאפשר לפי דין, או בפקסימילה, ואם באפשרות המוסד לקבל את הבקשה גם בדרך של שיחת טלפון או מסרון – יכול שתוגש באמצעות שיחה או מסרון כאמור; המוסד יודיע באתר האינטרנט שלו על האפשרות להגיש בקשה למענק או לתוספת באמצעות שיחה טלפונית או מסרון.

7. בקשה למענק או לתוספת לפי סעיף 6 תוגש עד שנים עשר חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

8. על תשלום המענקים והתוספות למענקים לפי חוק זה, ועל תשלומם יחולו הוראות לפי פרק י"ד בחוק הביטוח הלאומי, למעט הסיפה של סעיף 303(ב) לעניין ניכוי מהגמלה וסעיף 312 שבפרק האמור, בשינויים המחוייבים.

9. על אף האמור בסעיף 2(ב), לא יראו את המענקים והתוספת למענק בחוק זה כהכנסה לפי כל דין.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 8 מוצע להטיל על המוסד לשלם את המענקים והתוספות למענקים לפי חוק זה, ולהחיל על

המענק והתוספת את פרק י"ד הכולל הוראות בדבר הגשת תביעות, ניכויים, מניעת העברת זכות לגמלה וכיוצא באלה, למעט הסיפה של סעיף 303(ב) הנוגעת לניכוי מהגמלה והוראת סעיף 312 בעניין קיזוז.

סעיף 9 כדי להגביר את הסיכוי שהתושבים ינצלו את המענקים והתוספות למענקים להנעת הכלכלה ולשיפור הצריכה, וכדי שלא לפגוע בקצבאות אחרות הניתנות לתושב או בהטבות אחרות המותנות במבחני הכנסה, מוצע לקבוע כי לא יראו את המענקים והתוספת כהכנסה לפי כל דין.

בשנת המס 2018, מי שלא הגיש את דוח 2018 לא זכאי למענק.

סעיף 6 מוצע כי המוסד ישלם את המענקים החד-פעמיים לפי סעיפים 2 עד 4 מבלי שתוגש בקשה, וזאת אם יש בידי המוסד מידע מספק, כאמור בהמשך הסעיף. עוד מוצע, כי אם אין בידי המוסד מידע כאמור, ישולמו המענק או התוספת לאחר שתוגש בקשה לקבלתם, שתכלול את הפרטים המצוינים בסעיף. נוסף על כך, כדי להקל את הנטל הבירוקרטי על הזכאים למענק או לתוספת ולפשט את הליך הגשת התביעה למענק או לתוספת, מוצע כי תביעה לקבלת מענק או תוספת תוגש בטופס מקוון.

סעיף 7 מוצע כי בקשה למענק או לתוספת יהיה ניתנת להגיש עד שנים עשר חודשים מיום תחילת החוק.

¹³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התש"ף, עמ' 244.

10. (א) מנהל המוסד לביטוח לאומי (בסעיף זה – המנהל) או מי שהוא הסמיכו לעניין זה מבין עובדי המוסד, יקבל ממשרד העלייה והקליטה, ממשרד הביטחון ומהרשות לזכויות ניצולי השואה, את פרטי המידע המנויים בסעיף 6(א). של הזכאים לתוספת למענק כאמור בסעיף 4(א) ושל עולים או של תושבים חוזרים הזכאים למענק, וכן יקבל מרשות המסים בישראל את פרטי המידע המנויים בסעיף 5.

(ב) המוסד ישמור מידע שהתקבל לפי סעיף קטן (א) לפי הוראות אלה:

(1) המידע יישמר במחשבי המוסד בנפרד מכל מידע אחר, ולא יועבר או יחובר לכל מאגר מידע אחר;

(2) המידע יישמר לפרק הזמן המזערי הדרוש, ולכל היותר לתקופה שלא תעלה על שמונה עשר חודשים, ובתום התקופה – ימחק המוסד את המידע, אלא אם כן המידע דרוש לשם ניהול הליך משפטי;

(3) המוסד יעשה שימוש במידע שהתקבל לפי סעיף זה לצורך תשלום תוספת למענק כאמור בסעיף 4, ולצורך בחינת שלילת הזכאות למענק לפי סעיף 5 בלבד;

(4) לא יתאפשרו עיבוד, שימוש או צפייה בפרטי המידע שהתקבלו לפי סעיף זה אלא בידי בעלי תפקידים במוסד שהמנהל או מי שהמנהל הסמיכו לכך, נתן להם אישור פרטני, ושחתמו על התחייבות לשמירה על סודיות המידע;

(5) לבעלי התפקידים במוסד כאמור בפסקה (4), ולהם בלבד, תהיה גישה לפרטי המידע הדרושים;

(6) פרטי המידע יישמרו בדרך שתבטיח את אבטחת המידע ואת סודיותו;

(7) על אף פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁴, והוראות כל דין אחר למעט פקודת הסטטיסטיקה [נוסח חדש], התשל"ב-1972¹⁵, המוסד לא יעביר כל מידע שהתקבל או שנוצר לפי סעיף זה, אלא לצורך ביצוע חוק זה ובהיקף הנדרש.

11. בית הדין לעבודה. לבית דין אזורי לעבודה, כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969¹⁶, תהיה סמכות ייחודית לדון ולפסוק בכל תביעה למענק או לתוספת למענק לפי חוק זה.

12. שיפוי. אוצר המדינה ישפה את המוסד לגבי כל סכום שהוצא בעד מענקים ותוספות למענקים שניתנו לפי חוק זה.

13. שר האוצר ממונה על חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו. ביצוע והתקנת תקנות

ד ב ר י ה ס ב ר

לעבודה סמכות ייחודית לדון ולפסוק בכל תביעה למענק או לתוספת למענק לפי חוק זה.

12 סעיף. מוצע כי אוצר המדינה ישפה את המוסד לגבי כל סכום שהוציא בעד המענקים והתוספות למענקים.

13 סעיף. מוצע כי שר האוצר ימונה על החוק ויוכל להתקין תקנות לביצועו, אם יידרש.

10 סעיף. לצורך תשלום המענקים, נדרש המוסד, מלבד הנתונים שבידו, לנתונים המצויים בידי משרד העלייה והקליטה, משרד הביטחון, הרשות לזכויות ניצולי שואה ורשות המסים. מוצע לאפשר את קבלת המידע הדרוש למוסד, תוך בניית מנגנון שיאפשר שמירה על הזכות לפרטיות ועל ביטחון המידע.

11 סעיף. כדי לאפשר לתושבים לערער בנושאים הקשורים למתן המענק, מוצע להקנות לבית דין אזורי

¹⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 128; התשע"ז, עמ' 986.

¹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 24, עמ' 500; ס"ח התשע"ט, עמ' 249.

¹⁶ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70; התשע"ז, עמ' 1011.

14. בתקופה שעד יום כ"ז באדר א' התשפ"ב (28 בפברואר 2022), יקראו את פקודת מס הכנסה כאילו אחרי סעיף 235 (ג) בא:
- "(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), מותר להעביר למוסד לביטוח לאומי את פרטיהם של יחידים החייבים במס נוסף לפי סעיף 121 בשנת המס 2018, לשם בדיקה של זכאותו של יחיד למענק לפי חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש – מענק חד-פעמי) (הוראת שעה), התש"ף-2020¹⁷, רק בהיקף הנדרש לצורך ביצוע החוק האמור:"
15. בחוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992¹⁸, בסעיף 16, האמור בו יסומן "א)" ואחריו יבוא:
- "(ב) על אף הוראות סעיף 6א, לשם מימון ההוצאות הדרושות להתמודדות עם המשבר שנוצר בשל התפשטות נגיף הקורונה, ולמטרה זו בלבד, רשאית הממשלה, בשנת התקציב 2020, להגדיל את סכום ההוצאה הממשלתית בשיעור נוסף על השיעור האמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 6א, שלא יעלה על 1.64% ביחס לסכום ההוצאה הממשלתית בשנת התקציב 2019 המחושב לפי סעיף 6א.
- (ג) הגידול בסכום ההוצאה הממשלתית כאמור בסעיף קטן (ב), לא יובא בחשבון כחלק מסכום ההוצאה הממשלתית בשנת 2020 לצורך חישוב סכום ההוצאה הממשלתית לפי סעיף 6א לשנים הבאות."

ד ב ר י ה ס ב ר

המרבי המותר בחוק האמור נקבע על פי נוסחה המשקלת את ממוצע גידול האוכלוסייה בשלוש השנים הקודמות בתוספת היחס בין 50% (יעד החוב-תוצר הרצוי לטווח הארוך) ליחס החוב-תוצר הידוע האחרון.

בעקבות השינויים התכופים במגבלת ההוצאה והתנהלות ממשלתית שכללה קבלת החלטות רבות בעלות משמעות תקציבית במהלך שנת התקציב באופן שהעמים התחייבויות רבות על התקציבים לשנים הבאות, תוקן ביום י"ח בכסלו התשע"ו (30 בנובמבר 2015) חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ובו נקבעו הוראות לעניין ה"נומרטור", בסעיף 4א לחוק האמור. תיקון זה נועד להגביל את יכולתה של הממשלה לקבל החלטות חדשות הכרוכות בהוצאה תקציבית בלא מציאת מקור תקציבי לכך. השימוש בנומרטור החל משנת 2016 וכבר הוכיח את השפעתו בצמצום ההתחייבויות התקציביות שקיבלה הממשלה על עצמה מעבר למסגרות התקציב, ובהתאם, היכולת לעמוד במגבלות התקציביות צפויה להמשיך ולהשתפר בשנים הקרובות, באופן שיצמצם בהדרגה גם את הצורך לבצע תיקונים בכלים הפיסקליים.

יצוין כי קביעת מגבלות פיסקליות נהוגה ברוב המדינות המפותחות בעולם. לעמידה במגבלות אלה יש חשיבות מכרעת בשמירה על אמינותה הפיסקלית של הממשלה. מגבלות אלה הוכחו כיעילות בשנים שלאחר הקיקת מגבלת ההוצאה (עד שנת 2008, השנה שבה פרץ המשבר העולמי). שבהן התחזקה מאוד היציבות והאמינות הפיסקלית של ישראל. התחזקות זו תמכה בצמיחה גבוהה,

סעיף 14 סעיף 235 לפקודת מס הכנסה קובע חובת סודיות ולפיה הוראה בדין המחייבת מסירת מידע על הכנסתו של אחר לא תחול על מי שממלא תפקיד מכוח הפקודה. על כן, כדי לאפשר את מסירת פרטיהם של מי שמתקיים בהם התנאי הנוגע לשלילת קבלת המענק עקב הכנסותיהם הגבוהות לפי סעיף 5 לחוק, מוצע לאפשר את העברת המידע האמור על אף חובת הסודיות האמורה.

סעיף 15 חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית, התשנ"ב-1992 (להלן – חוק הפחתת הגירעון), חוקק בשנת 1992 כדי לאפשר לממשלה לבנות את תקציב המדינה תוך שמירה על אחריות פיסקלית ויצירת מסגרת פיסקלית יציבה ואמינה שתאפשר למשק להתמודד בהצלחה עם עזועים כלכליים בטווח הבינוני והארוך. חוק זה קבע תקרת גירעון כאחוז מהתוצר, שיוצרת מגבלה אפקטיבית על תקציב המדינה בעת בנייתו. בשנת 2004, בחוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 6), התשס"ד-2004, נוספה לתקרת הגירעון מגבלה נוספת – מגבלת ההוצאה – המגדירה את שיעור הגידול המרבי המותר בתקציב המדינה בניכוי החזר חובות (למעט החזר חובות לביטוח לאומי), משנת תקציב מסוימת לשנת התקציב שאחריה (להלן – מגבלת ההוצאה).

מגבלת ההוצאה עברה כמה שינויים והתאמות בשנים מאז שנחקקה, ובמיוחד בשנים האחרונות. על פי הנוסח האחרון של סעיף 6א לחוק הפחתת הגירעון שערך בחוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה התקציבית (תיקון מס' 16), התשס"ו-2016, היקף הגידול השנתי הריאלי

¹⁷ הצ"ח הממשלה, התש"ף, עמ' 624.

¹⁸ ס"ח התשנ"ב, עמ' 45; התשע"ח, עמ' 280.

תחילתו של חוק זה ביום כניסתו לתוקף של תיקון מס' 3 להוראת השעה, לעניין הגדלת ההוצאה הממשלתית נוסף על האמור בסעיף 3(א1)(א2)(א) ו- (ב) לחוק-יסוד: משק המדינה¹⁹ כנוסחו ערב כניסתו לתוקף של תיקון מס' 3 להוראת השעה, בסכום של 6.5 מיליארד שקלים חדשים נוספים, לפחות; לעניין זה – "הוראת השעה" – חוק-יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020)²⁰; "תיקון מס' 3 להוראת השעה" – חוק-יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020) (תיקון מס' 3)²¹.

דברי הסבר

הצפויה בקרוב של חוק התקציב לשנת 2020, מוצע לעגן את הגדלת מגבלת ההוצאה לשנת 2020 שבהוראת השעה, גם בחוק הפחתת הגירעון כפי שיפורט להלן. יצוין כי במסגרת החקיקה ליישום חלקים קודמים של התכנית הכלכלית הוצע לתקן את חוק הפחתת הגירעון, בין השאר, ביחס לשנת 2020, וזאת במקביל לאישור תיקון מס' 2 לחוק יסוד משק המדינה. הצעת החוק האמורה עודנה בדיונים בוועדת הכספים של הכנסת וטרם אושרה ועל כן מוצע לקדם את התיקון האמור לחוק הפחתת הגירעון במקביל. כך, במקביל להצעת חוק זו מוצע לתקן את תיקון מס' 2 לחוק יסוד משק המדינה לצורך הגדלת ההוצאה הממשלתית לשנת 2020 ב-6.5 מיליארד שקלים חדשים נוספים.

לנוכח האמור, מוצע לתקן את חוק הפחתת הגירעון ולהגדיל את ההוצאה הממשלתית בשנת 2020 בשיעור נוסף של כ-1.64% כדי לממן את הצעדים שבוצעו, המעוגנים בהוראות השעה, וזאת כאשר יאושר חוק התקציב לשנת הכספים 2020. מאחר שמדובר בעלויות חד-פעמיות, כפי שנעשה בעבר במקרים של הוצאות חד-פעמיות, מוצע כי הגידול לא יהיה חלק מחישוב מגבלת ההוצאה לשנים הבאות.

סעיף 16 בשל הצורך במקור תקציבי למימון תשלום המענקים לפי חוק זה בטרם כניסתו לתוקף של החוק, מוצע כי החוק ייכנס לתוקף רק לאחר תיקון חוק-יסוד: משק המדינה והוספת 6.5 מיליארד שקלים חדשים לפחות, הסכום המוערך של תשלום המענקים והתוספת למענקים.

בשיפור עקיב בשוק העבודה וביכולת לצלוח באופן מרשים את המשבר הכלכלי העולמי וזעזועים ביטחוניים רבים. בהתאם לכך, המשך הפחתת הגירעון ויחס החוב-תוצר בהתאם לעוגנים פיסקליים קשיחים חיוני לחיזוקה של כלכלת ישראל, ובייחוד על ידי התחייבות לתוואי חוב-תוצר יורד בטווח הבינוני.

עם זאת, לעתים עולה הצורך לאזן בין חזוק האיתנות הפיסקלית לצורך עמידה במשברים בטווח הבינוני והארון ובין צורכי המשק בטווח הקצר. הדבר נכון במיוחד בשנים שבהן הצמיחה נמוכה יותר.

כפי שהוסבר בחלק הכללי של דברי ההסבר הממשלה קבעה את התכנית הכלכלית כדי לסייע למשק להתמודד עם המשבר שנוצר בעקבות התפשטות נגיף הקורונה.

חלקים ראשונים של התכנית הכלכלית כללו הגדלה של מגבלת ההוצאה לשנת 2020. מאחר שבמועד קביעתה של התכנית הכלכלית עדיין לא אושר חוק התקציב לשנת 2020 פועלת הממשלה לפי סעיף 3ב לחוק-יסוד: משק המדינה, אשר קובע כי כל עוד לא התקבל חוק התקציב, תהיה הממשלה רשאית להוציא כל חודש סכום השווה לחלק השנים עשר מהתקציב השנתי הקודם, בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן. לפיכך אושרה הגדלת מגבלת ההוצאה לשנת 2020 בחוק-יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020) ובחוק-יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה) (תיקון) ובחוק-יסוד: משק המדינה, במסגרת הצעת חוק-יסוד: משק המדינה (תיקון מס' 10 והוראת שעה לשנת 2020) (תיקון מס' 2) (להלן – תיקון מס' 2 לחוק יסוד משק המדינה). לאור חקיקתו

¹⁹ ס"ח התשל"ה, עמ' 206.

²⁰ ס"ח התש"ף, עמ' 16 ועמ' 230.

²¹ הצ"ח הממשלה, התש"ף, עמ' 620.